

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

5-2-1687/15
Београд
ММ

Заштитник грађана
Заштитник грађана
Републичка радиодифузна агенција

ПРИМЉЕНО: 06. 01. 2016			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
	05-508/15/ES		

дел.бр. 161 датум 05.01.2016.

РЕГУЛАТОРНО ТЕЛО ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ МЕДИЈЕ

11000 Београд
Трг Николе Пашића бр. 5

Поштовани,

Заштитник грађана је, поступајући по притужби [REDACTED] из Београда, у складу са својим уставним и законским овлашћењима, у поступку контроле правилности и законитости рада органа управе, ради отклањања уочених пропуста, упутио препоруку Регулаторном телу за електронске медије коју вам у прилогу достављамо.

Регулаторно тело за електронске медије обавестиће Заштитника грађана у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке, о предузетим мерама и поступању по њој.

ПОМОЋНИ ГЕНЕРАЛНОГ СЕКРЕТАРА

Прилог: Препорука Заштитника грађана 5-2-1687/15

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

5-2-1687/15
Београд
ММ/НЈ

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 160 датум 05.01.2016.

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 98/06) и члана 31. став 2. Закона о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07), у поступку контроле законитости и правилности рада Регулаторног тела за електронске медије, Заштитник грађана

УТВРЂУЈЕ

Регулаторно тело за електронске медије пропустило је да благовремено и ефикасно предузме мере према емитеру РТС 1 због тога што је емитовањем прилога 5. 11. 2013. године у централној информативној емисији „Дневник 2“ и његовим објављивањем на интернет порталу Радио телевизије Србије:

- учинио децу препознатљивом у информацији која је подесна да повреди њихова права или интересе;
- поступао супротно дужности заштите малолетника и поштовању достојанства личности;
- учинио доступним јавности информације о судском поступку у вези са породичним односима, у којима је, сходно закону искључена јавност.

Регулаторно тело за електронске медије пропустило је да предузме мере према емитеру и након пријема информација о емитовању и објављивању прилога које су овом органу доставили подносилац притужбе и Заштитник грађана, већ је једина активност Регулаторног тела била одбацивање пријаве као неблаговремене.

На основу Уставом и законом прописаних овлашћења, Заштитник грађана упућује Регулаторном телу за електронске медије следеће

ПРЕПОРУКЕ

I

Потребно је да Регулаторно тело за електронске медије, у складу са Законом о електронским медијима и раније важећим Законом о јавном информисању, спроведе поступак и предузме мере према емитеру РТС 1 због чињења деце [REDACTED] препознатљивом у информацији која може повредити њихова права и интересе.

II

Потребно је да Регулаторно тело за електронске медије упути писано извињење малолетним А.П. и О.П. због пропуста да благовремено предузме мере према емитеру који је поступио супротно законским одредбама и на штету деце.

III

Потребно је да Регулаторно тело за електронске медије убудуће по службеној дужности прати законитост рада емитера и поштовање људских права и права детета у раду електронских медија, и благовремено и ефикасно предузима мере из своје надлежности у случајевима када емитери поступају супротно закону и подзаконским прописима.

IV

Потребно је да Регулаторно тело убудуће преузима мере из своје надлежности када на основу пријава грађана (без обзира на њихову благовременост) и/или аката државних и других органа, установа, организација и служби добије информације о могућој повреди закона, права детета и људских права од стране емитера.

Регулаторно тело за електронске медије, обавестиће Заштитника грађана о поступању по препорукама бр. I и II без одлагања, а најкасније у року од 60 дана од дана пријема овог акта, уз достављање доказа о поступању по препорукама.

Регулаторно тело за електронске медије, обавестиће Заштитника грађана о мерама предузетим ради поступања по препоруци бр. III и IV без одлагања, а најкасније у року од 60 дана од дана пријема овог акта, уз достављање доказа о предузетим мерама.

Разлози:

Заштитнику грађана притужбом се обратио ██████████ указујући да је на телевизији РТС 1 емитован прилог о поступку развода брака и поверавања деце једном од родитеља на самостално вршење родитељског права, у којој су његова деца учињена препознатљивим. Притужилац је навео да је за прилог сазнао на тај начин што су његовој кћерки О.П. њени школски другови показали у школи прилог који је емитован и који је објављен на интернет порталу Радио телевизије Србије. Видно узнемирена, мал. О.П. је испричала свом оцу шта јој се догодило у школи, и тада је притужилац први пут погледао снимак.

Притужилац ██████████ се 8. 11. 2013. године обратио писаним путем главном и одговорном уреднику РТС-а са захтевом да се објави деманти. Према наводима притужиоца, до дана подношења притужбе Заштитнику грађана није добио одговор.

Притужилац је 11. 03. 2015. године поднео пријаву Регулаторном телу за електронске медије у којој је навео да је 05. 11. 2013. године емитован прилог у коме су његова деца учињена препознатљивом, као и да је прилог објављен и јавности и даље доступан на интернет порталу Радио телевизије Србије. Регулаторно тело је пријаву одбацило као неблаговремену.

Поступајући у складу са својим законским овлашћењима, на основу члана 29. став 2. Закона о Заштитнику грађана, Заштитник грађана је покренуо поступак контроле правичности и законитости рада Регулаторног тела за електронске медије. Актом о покретању поступка, Заштитник грађана је обавестио Регулаторно тело за електронске медије о садржају пријаве подносиоца.

Контролисани орган је 28. 8. 2015. године доставио свој одговор¹ из кога произилази да је орган упознат са предметним случајем, да је ██████████ поднео пријаву 11. 3.

¹ бр. акта 05-508/15

2015. године у складу са чланом 26. Закона о електронским медијима, као и да је иста одбачена закључком² РЕМ-а као неблагоприятна јер није поднета у року од 30 дана.

Заштитник грађана констатује да Регулаторно тело, ни након што је примило неблагоприятну пријаву подносиоца, а потом и акт Заштитника грађана о покретању поступка контроле законитости и правилности рада, није предузело никакве активности у циљу утврђивања чињеница у вези са емитовањем и објављивањем спорног прилога и предузимања мера према емитеру.

Заштитник грађана је извршио непосредни увид у емитовани и на интернет порталу објављени прилог, те је утврдио да је објављено име и презиме мајке деце³, као и да је приказан акт Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у коме се могу видети пуно име и презиме малолетне О.П. као и датум њеног рођења, као и пуно име и презиме малолетног А.П. и датум његовог рођења⁴.

Истовремено, провером интернет портала Радио телевизије Србије, Заштитник грађана је утврдио да је спорни прилог и даље доступан јавности на интернет адреси <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1436282/Brojine+pritu%C5%BEbe+na+ra%C4%8Dun+centara+za+socijalni+rad.html>⁵

* * *

Приликом утврђивања пропуста у раду РЕМ, Заштитник грађана руководио се одредбама Устава Републике Србије⁶, Конвенције о правима детета⁷, Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода⁸, Међународног пакта о грађанским и политичким правима⁹, Закона о електронским медијима¹⁰, Закона о јавном информисању и медијима¹¹, раније важећег Закона о јавном информисању¹², Правилника о заштити малолетника у области пружања медијских услуга¹³ и Правилника о о заштити људских права у области пружања медијских услуга¹⁴.

Устав Републике Србије јемчи неповредивост физичког и психичког интегритета.¹⁵

Конвенција о правима детета обавезује државе да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја буду најбољи интереси детета.¹⁶

Државе чланице обезбеђују у највећој могућој мери опстанак и развој детета.¹⁷ Ни једно дете не сме бити изложено самовољном или незаконитом мешању у његов приватни и

² бр. акта 05-508/15-2 од 15. 4. 2015. године

³ у 00:03 минута

⁴ у 00:09 минута

⁵ приступљено порталу дана 21. 12. 2015. у 12:10 часова

⁶ „Сл. гласник РС“ бр. 98/2006

⁷ „Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори“, бр. 15/90 и „Сл. лист СРЈ - Међународни уговори“, бр. 4/96 и 2/97

⁸ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“ бр. 9/2003

⁹ „Сл. лист СФРЈ“ бр. 7/71

¹⁰ „Сл. гласник РС“ бр. 83/2014

¹¹ „Сл. гласник РС“ бр. 83/2014 и 58/15

¹² „Сл. гласник РС“ бр. 43/2003, 61/2005, 71/2009, 89/2010- одлука УС и 4172001 - одлука УС

¹³ „Сл. гласник РС“ бр. 25/15

¹⁴ „Сл. гласник РС“ бр. 55/15

¹⁵ чл. 25. Устава Републике Србије

¹⁶ чл. 3. Конвенције о правима детета

¹⁷ чл. 6. Конвенције о правима детета

породични живот, дом или личну преписку, као ни незаконитим нападима на његову част и углед. Дете има право на заштиту закона од таквог мешања или напада.¹⁸

Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода гарантује да свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке. Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.¹⁹

Међународни пакт о грађанским и политичким правима гарантује да нико не може бити предмет самовољних или незаконитих мешања у његов приватни живот, у његову породицу, у његов стан или његову преписку, нити незаконитих повреда нанесених његовој части или његовом угледу. Свако лице има право на заштиту закона против оваквих мешања или повреда.²⁰

Закон о јавном информисању и медијима прописује да се малолетник не сме учинити препознатљивим у информацији која може да повреди његово право или интерес²¹.

Закон о електронским медијима је прописао да Регулаторно тело за електронске медије, основано овим законом као самостална независна регулаторна организација, врши јавна овлашћења у циљу: делотворног спровођења утврђене политике у области пружања медијских услуга у Републици Србији; унапређивања квалитета и разноврсности услуга електронских медија; доприноса очувању, заштити и развоју слободе мишљења и изражавања; у циљу заштите интереса јавности у области електронских медија и заштите корисника услуга електронских медија, у складу са одредбама овог закона, на начин примерен демократском друштву.²²

Регулатор контролише рад пружалаца медијских услуга у погледу доследне примене и унапређивања начела на којима се заснива регулисање односа у области електронских медија, у погледу испуњавања услова за пружање медијских услуга, као и у извршавању других обавеза које по одредбама овог закона и подзаконских аката имају пружаоци услуга, и предузима прописане мере без одлагања.

У спровођењу контроле ... Регулатор је дужан да се посебно стара о томе да пружаоци медијских услуга поштују обавезе које се односе на програмске садржаје предвиђене овим законом и услове под којима им је дозвола издата, што се посебно односи на врсту и карактер програма.

Регулатор пред надлежним судом или другим државним органом покрене поступак против пружаоца медијске услуге или одговорног лица, ако његово чињење или нечињење има обележја дела кажњивог према закону.²³

Регулатор може пружаоцу медијске услуге изрећи опомену, упозорење, привремену забрану објављивања програмског садржаја односно може му одузети дозволу, због повреде обавеза које се односе на програмски садржај, ..., као и због повреде услова који су садржани у дозволи или одобрењу за пружање медијске услуге у складу са одредбама

¹⁸ чл. 16. Конвенције о правима детета

¹⁹ чл. 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода

²⁰ чл. 17. Међународног пакта о грађанским и политичким правима

²¹ чл. 80. Закона о јавном информисању и медијима

²² чл. 5. Закона о електронским медијима

²³ чл. 24. Закона о електронским медијима

овог закона. При изрицању мере ... Регулатор је дужан да поштује начела објективности, непристрасности и пропорционалности....²⁴ Медијска услуга се пружа на начин којим се поштују људска права а нарочито достојанство личности.

Раније важећи Закон о јавном информисању је прописивао да се малолетник не сме учинити препознатљивим у информацији која је подесна да повреди његово право или интерес. Информација из приватног живота не може се објавити без пристанка лица чије се приватног живота информација тиче, ако се при објављивању може закључити које је то лице.

Правилник о заштити малолетника у области пружања медијских услуга прописује да је пружалац медијске услуге дужан да предузме све неопходне мере како његов програмски садржај не би нашкодио развоју малолетника, имајући при том у виду да малолетници уживају право на већи степен заштите слободног развоја личности него пунолетна лица. Информације које се односе на приватан и породичан живот малолетника не смеју се објављивати ако би то довело до повреде његових интереса и достојанства.

Правилник о заштити људских права у области пружања медијских услуга наводи да је пружалац медијске услуге је дужан да медијску услугу пружа на начин којим се поштује достојанство личности корисника медијске услуге, учесника у програму и лица на које се објављена информација односи.²⁵

* * *

Овлашћење је и дужност Регулаторног тела за електронске медије, које је законом успостављено ради надзора над радом пружалаца медијских услуга да спроводи надзор над радом емитера као и да благовремено поступа уколико уочи неправилности у поступању. Његов рад не може се заснивати само на пријавама; покретање надзорних поступака по службеној дужности и изрицање мера емитерима у тим поступцима је овлашћење овог органа прописано законом. Неправилан је и противан циљевима оснивања рад надзорног органа када занемарује сазнања о повреди права и своје поступање започиње искључиво по пријавама.

Пријава грађана није само и није једини начин покретања поступка контроле рада електронских медија. Она представља и извор информација о потенцијалном незаконитом раду емитера који (чак и када пријава мора бити одбачена као неблаговремена) Регулаторном телу може (и треба) да буде чињенични основ за покретање одговарајућег процеса провере *по службеној дужности*. На сличан начин и акт државног или другог органа Регулаторном телу може дати довољно информација за *ex officio* покретање контролног механизма над радом емитера. Игнорисање ових информација од стране Регулаторног тела акт је лоше управе и не доприноси заштити и унапређењу људских права у медијском простору.

Пропуштање надзорног органа да прати рад емитера; да, по пријавама или по службеној дужности, изврши контролу правилности рада емитера; да предузима мере у случајевима кршења закона од стране емитера; да преузима мере када емитер не поступа по наложеним мерама – не доприноси поштовању права грађана и обавеза и дужности емитера. Надзорни орган, који је - о трошку средстава пореских обвезника - формиран управо ради спречавања незаконитог поступања и кршења права у области медијских услуга и заштите интереса јавности и права грађана на информацију - дужан је да поступа ефикасно, савесно, законито и правилно у циљу заштите интереса јавности и права грађана на информацију и права на достојанство личности,

²⁴ чл. 28. Закона о електронским медијима

²⁵ чл. 20. Правилника о заштити људских права у области пружања медијских услуга

приватног и породичног живота и других права која штите прописи у области медијских услуга.

У конкретном случају, емитер је емитовао и на интернет порталу објавио прилог који се односи на судски поступак у коме се одлучивало о разводу брака родитеља деце Подгорелац и поверавању деце једном од родитеља. Емитовањем прилога и објављивањем на интернет порталу емитер је учинио јавности доступним идентификационе податке о деци (њихова имена и презимена, датум рођења, име мајке). Тиме су деца Подгорелац учињена препознатљивим у информацији која може повредити право или интерес детета. Додатно, емитовани прилог бавио се питањима која су предмет судског поступка у области породичног права у коме се одлучује о правима и интересима деце, због чега се у тим поступцима искључује јавност. Емитер се при том није задржао само на једнократном емитовању, већ је тај прилог учинио трајно доступним објављивањем на свом интернет порталу.

Околност да није примио благовремену пријаву због емитованог прилога, имајући у виду да је њиме вишеструко повређен закон и интереси и права детета, није оправдавајућа околност за пропуштање Регулаторног тела да води одговарајући поступак. Овај орган је имао и могућност и обавезу да понашање емитера испита по службеној дужности, утврди да ли је емитер поступао законито и правилно или не, и у складу са утврђеним одлучи о изрицању мера. Додатно, Регулаторно тело је у два наврата обавештено о повреди права детета – најпре неблаговременом пријавом подносиоца, а потом и актом Заштитника грађана. Ни по једном од ова два извора информација Регулаторно тело није предузело никакве мере, изузев доношења одлуке о одбацивању пријаве као неблаговремене и обавештавање Заштитника грађана о томе.

Одбијањем да поступи по пријави подносиоца, у ситуацији када је прилог објављен и грађанима доступан на интернет порталу емитера РЕМ је начинио нови пропуст. Чињеница да је протекло више од 30 дана од дана емитовања прилога није од утицаја у ситуацији када се повреда права непрекидно врши од дана емитовања до данашњег дана. Стога је неправилна и није на закону заснована оцена РЕМ да нису испуњени услови за покретање поступка.

Заштитник грађана налази да је пропуст РЕМ отклоњив, покретањем и вођењем поступка према емитеру због повреде права детета. Заштитник грађана такође налази да је одлика одговорне власти да, у случају пропуста, упути извињење грађанину чије је право повређено и који је трпео штетне последице пропуста. Заштитник грађана такође налази да ће вођењем поступка РЕМ допринети побољшању положаја деце у медијима и унапредити заштиту деце у медијском извештавању, као и да ће – предузимањем адекватних организационих и других мера – спречити понављање оваквих пропуста у будућности.

На основу свих утврђених чињеница и околности, Заштитник грађана је, применом чл. 31. ст. 2. Закона, дао препоруку и мишљења Регулаторном телу за електронске медије, у циљу отклањања утврђених пропуста у највећој могућој мери, унацређења рада органа управе и спречавања сличних пропуста у будућности.

ЗАМЕНИЦА ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Гордана Стевановић

Доставити:

- Регулаторном телу за електронске медије
- притужиоцу